

633.7
A 26

+

apsnə assr jlar rk,omissariat adgiəl uəsazə.

apsnə assr narkomzem ifakunaroıuıueit.

atatən kulıturazə agrotexnikat
pqarakua 1937 şəkusazə.

857 1196
9677 658
2226

АГРОТЕХНИЧЕСКИЕ ПРАВИЛА
ПО КУЛЬТУРЕ ТАБАКА
на 1937 год

„agropqarakua rəxuapşra macara akuzam auəs zlou, dara agropqarakua uajə işənarəgzə ačkəs eionnə inarəgzalarṭ eipş auəs eiṭkaarəur“ (25 VIII 1936 şəkusazə cḳ kṛ(b)g a-V-ṭi aple-num aṭə ay. I. beria adoklad iəqaiçaz aqəṇṭ).

ajəṭan apsnə atatən aadrəxəuan, adgiəl (aapsara) ajra rxaxiə iaamgazakua işakuxalakı, işabalakı ha. esəşəkusa adgiəl iaħa-iaħa ipsəṭxon, ixon, aṭayra aaltra iağxon. pətyək anadeluaai, eimxuəoiəia iəkup-saz axaznxajei, arendkja-tatənaarəxjei amalagiə rxaxiə iaargazoməzt agrotexnikala atatən kulṭura acklapşra—adgiəl amineralṭ rṭəgakua rəlagalo, aṭayra aarəxra ṭei əkuçraṭə arṭeira, eitnəpsaxlaçarala eikuərşo adgiəl aarəxra, atatən sortṭ jlackıala eiləp-şaaua, ubri anaysangiə mexanikaṭ processla atatən-qaçara uħa amalagiə iazxuəcşoməzt.

abartkua zegiə rḳəṇṭ apsnə atatən aarəxra uaha carta zlamaməz ala ikahazanə, iftaxazanə iəqan.

apsnə atatən qaçara ṭio ialagəeiṭ, asovet mṭə atatən qaçara aštəxrəzə auəs eiṭkaara iəqanaçaz abzourala. apartia avozd ştalın dəu xatala icxəraarala 1932 şəkusazə imyapagaxəeiṭ apsnə atatən aarəxra arṭiarəzə auəsmyapgarḳua, apsnəṭi atatən aarəxra iazzərħaşa, xatazaralagiə eionəzṭəşa.

həznəu aamtazə asocialiṭṭ nıxamya dəukua — akolxozkua — atatən kulṭura aṭexnikaṭə irəmouṭ mbaṭəla alşara dəukua; uərt, atatən aarəxraṭə ami-

neralʔ rʔəgakua rxə iadərxuoiʔ, eikuərʔouʔ selek-
ciaʔ tatən jlackiala, adgiəl aitnəpsaxlaçara alarga-
loit— aʔayra nəl aitalakuərgəlarəʔə fataʔ xʔəiaas
(faktors) iəpxiazou. ari iaxəlʔəiaaueit atatən aarəxra
aftəxra, xatazaaralagie (kaçestvo) aionʔra. 1936 şə-
kusazə aqolxozkua: kuibəişev iəxiz zxəu gagra
araion aʔə, şaumian iəxiz zxəu gudouta araion aʔə
uħa ubas egieʔt aqolxozkuagie rʔə irouit atatən
ʔayra raja, xatazaaralagie ibziazanə; aqolxozaa rxə-
ialaxugie, uəsməşk axu 12 maat rʔə inazeit.

ari agropqara, darbanzaalakı abrigadir, aqolxoz
apʔavlenie, xaz-xazə aqolxozaa uħa atatən auəs azə-
zua zegie rzə zda ixuartam napxgarouʔ.

adgiəl uəshartakua rʔə auəs zua, aqolxoz napx-
gayja, abrigadirja, aqolxozaa uħa xəmpada irəxu-
toup iaha eionnə axəeiʔkaara iaftazaaracə, nasgie
agrotexnikaʔ pparakua işaxutou auəs aʔə rxə iadər-
xualaracə.

atatən iataxəuʔ daara qazara azunə aitaharta dgiəl
azərxəiara, iaharak axşəy zəltra rtaxəuʔ aqaçəʔkua
rʔəharakuei, içauəlanə aʔaouareı, aamta iaxmərpaqua
iʔeinə adgiəl rʔəgakua rəlagalara. ipasanə atatən jla
akapsara, ipasanə aitahara, aitahəʔ aarəxərtakuei,
aplantacıakuei rʔə atatən ʔəmazarakuei apərxaga
rəztoi rəkuxrazəi daara ibzianə auəs azəuʔuʔ.

iataxəuʔ, atatən ayənʔʔi arafaraan arʔəga atara,
ui iaznarhaueit aʔayra, iaanaftuagie bziaxoit.

aarəxra ʔəc, xatazaafala ibziou aselekciaʔ tatən
sortkua; samsun № 294, samsun mçarəʔi, trapezond
№ 1867 (f. № 3) uħa daara xəlapşra rtaxəuʔ, uərt
akətsovetkuei aqolxozkuei rəlagalaraan iaxiərnaalo
rtəp dgiəlkuə rəlpşaarazə.

asiderat (akiari asamquəʔ jləei eilapsanə) jla ala-
çarei, aitnəpsaxlaçarei irəzʔləmhazarouʔ akətixala
uəszuja zegie.

iahxəsua aşəkus azə iərtbaanə aarəxrakua irəlar-
xuʔuʔ mexanizaciala aitaharei, riad bʔarala auəszu-
rei. atatən ʔəxrei arəpxrei myapagaʔuʔ bastanqan
imeʔod ala.

ayəza beria cʔ kʔ(b)g a-V-ʔi aplenum aan ado-
klad iəqaiçaz aʔə iairbeit: „hara iahualəuʔ amexa-
nizaciei atexnikaʔ kulitʔurakua ruəsuri psəxua zla-
mou ala pxiaqa iaagaracə“. art arbarakua akətixala
uəszuja zegie ruəsuraʔə uəsfatanə irzəftanaçoit,
aarəxraʔə amexanizaciei atatən uəsziuri iərtbaanə
ralarxurazə.

atatən agrotexnikala aarəxra, amexanizacia amqala
eiʔkaaxar alşoit aqolxozaa raxiʔ iazəqaçou akadr
anəqala, ubri aqənʔ darbanzaalakı; adgiəl uəsharta-
kua rʔə auəs zua, aqolxoz napxgayə, aqolxoznik uħa
içanə iəmazarouʔ agropqara. alaboratəria ynkuei
agrokabineʔkuei ruəs dərououarouʔ ubartkua irəz-
knə.

abart apqarakua rəla, iʔeinə auəsura aiʔkaara-
ləei, ayəza ştalın ibzourala iəqaçou akət nxamyəʔ
arʔeli austaʔv iəjxəmqiakua anagzaraləei, asocialistʔ
eiclabra axarxuaraləei, ştaxanov imeʔod ala auəs eiʔ-
kaaua, hara ihalşoit atatən azə auəsuraʔə alşara
dəukua hauracə, atatən rajanə aarəxrei, xatalagie
abziaʔrei.

apsnə assr atatən kuliçurazə agroçexnikarə pçarakua

1937 şəkusazə

sortla araionkua rşara

1. apsnə assr iaxiaçanakəua ialagaloup (kuçivacia azuəup) y-tatənjlə xkək: „samsun“ nas „trapezond“.

2. gagra araion aφə:

samsun— a) № 294 — 100 gektar adgıəl qaçaxoiç.
 „ b) mçararı — 50 „ „ „
 „ c) № 27 — 1140 „ „ „
 trapezond— a) № 1867 f. 3 — 350. „ „ „

gudouta araion aφə:

samsun — a) № 57 — 71 gektar adgıəl qaçaxoiç.
 „ b) № 294 — 225 „ „ „
 „ c) mçararı — 300 „ „ „
 „ ç) № 27 — 1624 „ „ „

aqua araion aφə:

samsun — a) № 57 — 190 gektar adgıəl qaçaxoiç.
 „ b) № 294 — 800 „ „ „
 „ c) mçararı — 375 „ „ „
 „ ç) № 1629 — 100 „ „ „
 „ d) № 27 — 3405 „ „ „
 trapezond— a) № 1867 f. 3 — 250 „ „ „
 „ b) № 709 — 200 „ „ „

oçamçəra araion aφə:

samsun — a) № 57 — 65 gektar adgıəl qaçaxoiç.
 „ b) № 294 — 100 „ „ „
 „ c) mçararı — 75 „ „ „
 „ ç) № 27 — 1600 „ „ „

gal araion aφə:

samsun — a) № 294 — 10 gektar adgıəl qaçaxoiç.
 „ b) № 27 — 320 „ „ „

aboçanikaç tatən sortkua vəila eizşanə, iaxianaalo adgıəl zeipşrou hasab azunə aiçkaara aφayra iaznarhaueiç, atatən xatalagiə eionnaçueiç, iahhar:

1. aqolxoz „krasnaia qolxida“ gagra araion aφə: anəi boianu guzaφə, mçararı samsun „b“ gektar axır iaanastit 16,7 centner, samsun № 27 — 10,4 centner, iaanastəz (asort) iaha eijanə.

2. aqolxoz şaumian iəxiz zxəu, gudouta araion aφə: iara ui anəi boianu aφə samsun № 27 gektar axır iaanastit 8,2 centner, samsun № 294 — 9,9 centner iaanastəzgiə iaha eionnə.

3. aqolxoz „kuibəişev“ iəxiz zxəu, gagra araion aφə: ailabaar-karbonatç nəi aφə trapezond № 1867 f. 3 gektar axır iaanastit 19,4 centner, trapezond № 1272 — 11,95 centner.

4. aqua araion, mikoian iəxiz zxəu aqolxoz aφə: anəi boianu guzaφə, 1 gektar axır trapezond № 1272 iaanastit 6,1 centner, trapezond № 709 — 9,2 centner, trapezond № 1867 f. 3 — 8,5 centner. trapezond № 709-i № 1272-ei raasta iaanastəzgiə akər eionnə.

atatən dgiəlkuā rālpsaara

tatən dgiəls iazaluxər alšoif imyəu anəlapfrakuei abaarakuei rəda egiərt zegiə. atatən azə iaha eiounə ipxiazouṗ adgiəl pškakuei, adgiəl barakuei (azə zla-zərbo), aboiāny (axahssa) zlou, ladei lada-mratafarei raxi znaarakua xoui abna xṗarstakuei.

anəf arxəiara

atatən azə adgiəl yənp ijaouaxarouṗ:

a) apxiari ajaouara noiabr 1 iarknə mart 1 aqənza 14—20 sm aṗauəlara atanə, xəxiṗi anəf ṗəghara alazara zeipšrou hasab azunə.

aguta: traktorla iəjaouaxo atatən dgiəl 18—20 sm aṗauəlara atanə ijaouaṗur.

2. anaara-kəzoikua rṗə, amšjgia ipnazzaaraṗə iaxiəqou znək ijaouaṗur mart 15 inarknə apreli 10 aqənza, ajaouara inastarxxnə irəguzo.

3. mṗṗə jmarala ajaouarei, bəcala işəşəu ṗaltla aṗaltrei—qalom.

4. akəzoi baapskua rṗə ajaouara axizaləmšo napəla ipaṗur, (ibahaṗur) mart 10 iarknə apreli 10 aqənza, 15—20 sm aṗauəlara atanə, inastarxxnə irəguzo.

5. zaa, aapənrazə anəf anəxyaalakı eitaouaxa-anza znək iqaltṗur, azənrazə iərgəouaz adgiəl, iahḥar, ui adə ahaskiən aanaxuanə iəqazar—auṗastka kuli-tivacia azuṗur.

6. atatən eitahara 5—6 mşə şəbṗou zaanaçə eitaouaṗur adgiəl 12—14 sm aṗauəlara atanə.

7. aitaouara inastarxxnə iqaltṗur 1—2-ṗii eif-targəlanə (eiftrakuçanə), iqaltṗu adgiəl zeipšrou ha-

sab azunə: ipsəṗəu anəf, apsləmz axiamou, iaxinəf pssərou aitahara ialagaanza znək aṗalt axiṗur.

8. adgiəl ṗənaaraṗə ajaouaraftaxi atatən dgiəl iaakuərsənə, akər inarçəuələnə ayar algaga azra avgaṗur, egiərt agutaxiə ialgaṗkuou raasta.

9. adgiəl atatən iazalxəu aṗə vikəei akiari axiə-kugam, ahaskiən artra iazmərpsəkua irxnə itagala-ṗur mai 5 iaxəmgakua. vikəei akiari rajak iaxiəm-onacaz, arxra aguxiaa mkəkua ijaouaṗur. vikəei akiari anərxhalakı aftaxi iəçaxo ahaskiənṗə jən-xakua anəf ṗəghara akər iərcəuələnə ialajaouaṗur, inastarxxnə iqaltua. ari auṗastkaṗə aitahara napə arkṗxoif aṗaltṗa aftaxi 12 məş irxəmgakua.

10. atatən dgiəl aṗə vikəei akiari laçaxarouṗ sentiabr 15 iarknə noiabr 1 aqənza.

gektark aṗə iəlaçəṗu anorma: vika—100 kgr, akiar—60 kgr, iəlaçou vikəei akiari rxəlç, rçiaa 85 procent ireiçamkua.

atatən dgiəl kunagala aqaçara—xəmpada aṗayra aznarhaueif.

apsnə assr aboiāny nəikua rṗə gektark adgiəl axiṗ 10 sm iṗauələnə iəjaouaz iaanaftiṗ 7,7 centner, 15 sm iṗauələnə iəjaouaz—10,1 centner, 18 sm iṗauələnə iəjaouaz—11,8 centner.

iṗauələnə ajaouara, aṗayra irajanə azərhara ana-ysangiə yənp eiçanaṗiṗ atatən ṗəmazarakua rṗərxa-gara.

atatən eitahəṗ axiəqaçəṗu

atatən eitahəṗ alaçarta təp alxra:

1. aitahəṗ aazarta iazalxṗur atəp barakua, ma rajak iaxiṗənaarakuam, apša ououakua axiapərxagam, ladei mratafarei raxiṗ ixakuou adgiəlkuā.

2. atatən eitahap aazarta təps iazalxəəm; afxaraxi ixou adgiəl uyastka, aifəra axiərajou, ahaua axi-
peim adgiəl laquərakua uha rəə.

atatən aarəxərtakua işrəkunagou eipş irzalxxa-
roup azə axiəzzaiguou, mamzargiə imanialanə
azə anagarta iaxiazaaiguou, amala psəxua zlamou
ala irjəxarazaroup atatən rjarta (ryarta) kəzarmakua,
aitahap ayəmazarei pərxagas iamakuoui rjəxiyarazə.

3. atatən jla aarəxərtas iazərxəiaəpup anəi igu-
zanə, eiməfio iəqou, ipsəlou, azə zləsua, ahaskiən
baapşkua axiamam. iaha eionnə ipxiazoup adgiəl
xəarstakua, ailabaarstakua, uəs akumkua ianhəstaxa,
xəmpada rəc aarəxərtə dgiəlaroup.

4. atatən aitahap aazara qamlaroup adgiəl baa-
rakua, auətrakuei atatənrtakuei təps iaxirəmou.

atatən eitahap aazarazə adgiəl arxəiara

1. apxiapı ajaouara, mamzargiə abahara nagza-
pup noiabr mza azə, amş bzia iakuərlianə 20 sm
açauələra atanə, ayənəpı aqara, mamzargiə abahara
ianvar mzazə, iara ubri aqara açauələra atanə.

2. ayaltra, adackua, axahkua ubas egiərtgiə
rəənp arəckıara. atatən eitahap aazarta təkua rfor-
ma aqaçara ixtni ixyani (grunəovəie, parnikovəie)
ialgaroup fevralı 1 aqənza.

3. atatən eitahap aazarta təkua xkaazaroup de-
kabr 1 iaxəmgakua.

4. atatən eitahap aazarta təkua raaiguara iqal-
lanə zalşom atatən xuə aqaxrei alaxkaarei.

ajalala faş zlou anəi xuta

1. atatən eitahap aazarta adgiəl arxəiaraan, aja-
lala faş zlou anəi xuta alagalaradagiə, atatən jla la-

çaxaanza iataəup amineralə rjəgakua, 60 gramm
asuperfosfaıi 40 gramm aqəysa rjəpə (sernokisləi)
ammoniei 1 kv. meşrk atatən jla laçarta adgiəl
ialəuraəə.

2. alaçarta dgiəl ajalala faş zlou anəi xuta
ixtəu eipş ixyanə iəqou agriadkua rəə aqəghara
amazaroup 7 sm. ajalala faş zlou anəi xuta atatən
aitahap aarəxərtə dgiəlkua rzə mbaəə açanakəueit,
apaı çabaarəp qəmazara (kornevoi gnili) iamərfkraəə
ajəxiyarəə. iahhəp, apəlarakua izlahdərbaz ala,
anəi xuta 4 sm ajpara axiamaz apaı çabaarəp qəma-
zara iarəkəit 41 procent aitahap, 7 sm ajpara axia-
maz iarəkəit 5 procentk, 10 sm iaxiəjpaz—3 pro-
cent zaşək.

3. alaçarta dgiəl xuta əqazaroup abartkua rəla
eilanə:

- a) inagzanə eilabaau auac 50 proc.
- b) anəi 25 proc.
- c) apsləmz 25 proc.

gektark adgiəl iazxaşa atatən eitahap normala
iataxəu auac:

- parnikla iəlou azə—2 kub. m. (40 kv. m. rzə)
- ixtəu " " —3 kub. m. (70 kv. m. rzə)

4. auaci anəi xəmpada eilarpxazaroup. auəsura-
kua eiqaranə aizşara azəmariaxaracə auac eilarpxara.
myapagaəup 1/XII iarknə. anəi auaci eilarpxou
rjəpup yaquanə aikuçarala. ui akupsara (alagalara)
apxia ayaqua xəxiəi ajparakua 5 sm. iaarəçarkəz
eita eilarpxaxaroup. auac azəmxozar, uac cəmxuras
ialaçazar qaloit, iəqou abza aqara eilarpxou abna
dgiəl eilabaa.

aguata. auac ailarpxarazə rpxagas ata-
tən xuə axarxuara qalom.

ixtnə iəqazaroup aparnikkua. amş ianfiəroui ianp-xaroui aramakua iəvçraanə apşa rəçarslaŕup.

uaxənlaŕi apşandaga—(venteliacia) aparnikkua rŕə iqaçarup akŕii aybaŕii aştadia aamtakua idərknə, aramakua akəkəi ybakəi iəvçraanə.

aitahaŕ iououanə, aŕhara aiourazə (aitahara azə-qaçarazə), aitahara aamta 10 məş şagəu aramakua zən-zak irxəŕup. akuei apsthei qalozar aparnikkua xyaxaroup ramala.

4. irafalaŕup ianataxxo hasab azunə, ahaskiən iamərgakua. aitahaŕ aazarta adgiəl iaxiaçanakəz amyā tərkuēi, adgiəl ŕət bŕaxakuei eskiəngiə icki-akuakuaraza iəqazaroup.

eilarpxou (proparennəi) auac mazei akupsalaŕup: 2—3 bonəc anaanaxualakı naxəs iuraŕa cəpxiaza, ajpara aŕəntə eiləxxacəpxiaza, apaŕ çabaara (korne-vaia gnili) çəmazara axiər, amşjgia ououakua rəŕ-taxi agriadkua akua iəkunazzaanə iqalozar.

5. amş şourakua raan aitahaŕ aşoura apərxagam-xarəŕə eipş aifəra axargəlaŕup, irafaxaanzei, ianəra-ŕaxalakı altaxi, nasgiə apaŕ çabaara çəmazara axinə iqalar.

6. aitahaŕ 2—3 bonəc ireihanə ianaanaxualakı iakupəŕup arpsəlagə uac selitŕa,—5 kv. m. iakupə-ŕup vedrak azəi 25 gramm aselitŕei, ma asuperfos-fati atəyşa-ŕəŕə ammoniei 25—25 gramm eilaçanə vedrak azəŕə, 5 kv. m cəpxiaza. iqaloit iakupəzar akut uac eilabaaxiou irffnə, mamzargiə auay iuac (12 vedra azəi vedrak akut uaci, ma auay iuaci). ari ailazya akupəraan ialəŕəŕup daŕə ui aqara azə-ckia.

arpsəlagə eilazya akupəŕup iəlanaçə yəntə xəntə iaxəmgakua. abas akupəra açəxua pŕəŕup aitahaŕ

açxra aamta 7—10 mşə şagəu. aitahaŕ əçxlaŕup ləŕla ianeitahaŕu amş aŕnə, xulpazŕi—adəryaŕnazə. amş ifkua raan açxra 1—2 saat şagəu imayəmkuā azə akupəŕup.

açxra altaxi iakupsalaŕup auac, ubas iagiakupa-ŕup azə. amş şourakua raan ləŕəmtanlaŕi açxrakua rəŕtaxi iəŕŕlaŕup amra apərxagamxarə eipş.

aitahaŕ iapərxagoui aŕəmazarakuei rəkuxra

1. aitahaŕ aazara aan çəraaga maŕaxukuas iamaz (aramakua, akorobakua, amaŕkua, ubas egiərt-giə) aitahara aamta qalaanza aŕkə qarəməçarə for-malinla irəckiaŕup (arəckiaŕa aan xutak aformalin ialaçaŕup 25 xuta azə) iara iazkəu akupəga appa-rat, ma azəkupəgala, aitahara 10—15 mşə şəbŕou. afor-malin əqamzar—aŕkə qamlarə zərşəla izyədaŕup.

2. ajalala faŕ zlou adgiəl xuta əqazaroup eilarp-xanə, iŕkəmxarə. afaŕ zlou axutakua ailəŕpxaraan (apsləmz alamçakua) iəŕjaakŕup formalinŕ zya psəŕla, (xutak aformalin ialaçaŕup 200 xuta azə), vedrak ajalala faŕ zlou azya axutaŕə iqalarə 1/2 litŕ azya (apsləmz alamçakua).

arjaak eilazaara eilarpxəŕup iara iazkəu amaŕaxu aŕə, eixsəonrada eilərxəua 100 gradusk apxara aŕənza, iara ubas 1/2 saat eičəmkuā amca iaxakə-zaroup.

3. zəgiənqara akolxozkua rŕə atatən ajla laçaxa-anza aliapis zyala ixutərklaŕup (xutak aliapis aŕə 1000 xuta azə) aŕəmazara alazar innarŕarə, nas azə ckia eitəpsaxəua iəçərşalaŕup. ari aqaçaraan xəm-pada agronom daxəlapşuazaroup.

4. aitahaŕ 2—3 bonəc anaanaxualakı naxəs aŕə-

perfosfati atəyşa ɽɽɽ ammoniei rəlagalaxur aqalɽa apxia qarəla iəkupsanə.

iərinə qarəla arɽəra alapsara fakuərgəlaɽur riadla alapsara aasta yənp eihanə, ubri aqənp atəyşa ɽɽɽ ammonia aqalɽa apxia iəkupsaɽur azbza aqara, egiəi azəbzak akupsaɽur apxiaɽi araɽara alamtalazə.

4. arɽəra ɽomasslak akupsaɽur iqianə, apxiaɽi aɽaouara inastarxxnə.

5. asuperfosfati azoɽ zlou arɽərei autar qaloit iara ubas eilazyala, aitaħaraan dara ubart riadla alaɽara anormakua rəla.

6. asuperfosfat acənxuras rajak iaxidgiəl boianɽrou anəi iataɽur ɽomasslak arɽəra, normala 4 centnerk gekɽark azə, iərinə qarəla iəkupso.

akaliiɽ rɽəra (akalii qəka) iataɽur iqianə akupsarala, adgiəl boianɽ, ixaxiou anəi, ipsləmz nəlui iqapɽ pɽɽəu anəi, normala 1,25 centner gekɽark aɽə, apxiaɽi aɽaouara inastarxxnə.

7. gekɽark azə centnerla arɽəra iataɽu anorma:

a n ə i	asuperfosfat			atəyşa ɽɽɽ ammonia 20 procent
	12 ⁰ / ₀	16 ⁰ / ₀	18 ⁰ / ₀	
ipsəlou	1,5	1,2	1,0	0
abɽarap-psəla	3,0	2,2	2,0	0,75
ipsəɽəu	4,0	3,0	2,6	1,20
aboiann dgiəl—inəɽapɽ pɽɽəu	5,0	3,8	3,3	1,20

ianaamtoui iiaşani amineralɽ rɽəgakua atatən dgiəl alagalara iaanastueit aɽayra raja, xatazaafalagie ibziou aɽayra.

apsnə assr iaxiaçanakəua amineralɽ rɽəgəei atəyşa ɽɽɽ ammoniei ixaxiou, ikuadaxaxiou adgiəlkuarəlagalara iaanastueit atatən ɽayra akər iazərhanə, lahhar akolxoz „krasnaia zvezda“ aqua araion çabal akətsovet aɽə arɽəra zərmtaz gekɽark adgiəl iaanastit 5,2 centner aɽayra, iara ui adgiəl 4 centnerk asuperfosfati 0,75 centner atəyşa ɽɽɽ ammoniei anakupsaxa iaanastit 7,14 centner aɽayra. gagra araion, salime akətsovet aqənɽi akolxoz „zaria vostoka“ rɽəra zərmtaz gekɽark adgiəl iaanastit 7,54 centner, arɽəra zərtaz gekɽark adgiəl—11,48 centner.

aitahara

1. atatən eitaħaɽur apreli 20 iarknə mai 31 nza.
2. aitaħaraan atatən rəjpała fakuərgəlaɽur abas:
 - a) akəçoiə naarakua rɽə samsun—112.000 fata gekɽark aɽə, mamzargie 50×16 sm. egiərt adgiəlkuar 94.000 fata gekɽark aɽə, mamzargie 60×16 sm.
 - b) trapezond:
 - a) akəçoiə naarakua rɽə 90.000 fata gekɽark aɽə, mamzargie 55×18 sm. egiərt adgiəlkuar 83.000 fata gekɽark aɽə, mamzargie 60×18 sm.
3. eitaħaɽur zpał bzianə, ɽmazara zmamkua, apxiazaɽi iaxəlɽiaaz ay-boiəç xuɽkuak alamçakua 5—6 boiəç zmanə iəqou.
4. alahara myapagaɽur aitaħara aɽtaxi 3—5 mşə irxəmgakua. maşənalə aitaħaraan ibɽaxakuaz zəpşra azəmuakua iastarxxnə ialəeitaħaɽur.
5. atatən axeitaħau anaarakua rɽə anəi azə iɽnamzəarc, nasgie akarɽrakua rɽə azə əkumɽaracə azə ialgaɽur azəqugaga athaakua. tbaarala uərt

anaarakua rφə 30—40 sm qalaraqə, açaualaragiə — 25 sm. akartrakua rφə—tbaarala 40—50 sm, açaualara 30—35 sm. anaarakua rφə aʒahakua rətbalara 10—15 m əqazarour, egiərt auqastkakua rφə 20 metr. atatənrtā aizsaraan iaanəʒpup atatən bʒəgarta amyakua, tbaarala 2 metr k inazo. anaarakua rφə ariadkua eicarsanə ialgaʒup.

6. amexanizacia azurazə, ariadkua aldaʒup aʒraktor iaxinərhalou akulitvator ala, ari eipş alşara axiəqam, φəlaʒi akulitvator ala ma φəlaʒi amarkərovkala iqaçapup. anaarakua rφə φəlaʒi amarkərovkara axiadnamkəlo napəlaʒi amarkərovkala iqaçapup. amarkərovka qazala imyapgaʒup iiaşaxaraqə, ariadkua irəkueitahazarour aitahap neilək-yeiləkrak amamkua.

7. amyadəukuei amyaxuastakuei rzaaiguara iəstou atatən uqastkakua asaba rəʒəxiqarazə amya iavaçanə aʒəxiqaga ʒahakua laçapup, aqəkurei, sorgo uha arəcjlakua rəla, tbaarala 3 metr k eičamkua.

aʒəxiqaga ʒaha laçaxarour apreli 20 nza.

apsnə 100.000 fata atatən gekʒark aφə iaxəitahau aφayra aanaftueiʒ 12 centner rəqənza (aφayra iazhaueiʒ 35 procent rəqənza).

riadbʒaralaʒi auəsura (araʒara)

1. atatən çiaa işakunagou azharazə ahstakua rəckialapup, iaanəʒpəm açiaa guam-çam. aʒlantəciakua rφə atatən eitahara iaualaga inarknə atagalara ialgaanza ickianə iəqazarour. ubri azə aʒlantəcia xəmpada xənp irəlaʒup abart aφharakua rəla:

arxiapri araʒara — ianeitarhaz inarknə 10 məş irxəmgakua.

aybaʒi—arxiapri araʒara inarknə 10—12 mşə irxəmgakua.

axrapri—aybaʒi araʒara inarknə 15 mş iaxəmgakua, nasgiə aφhara aamta iazmərpsəkua adip φəxəua.

2. atatən uqastkakua rφə mafənaləei ʒraktorləei atatən axəitahau, amarkərovka axiazuəu ariadbʒarap uəsura myapgaʒup ʒraktorp kulitvatorla, ui inastarxxnə ariadkua rφə iagiərafo.

3. egiərt auqastka kartrakua zegiə rφə atatən dgiəl kulitvacia azura axiəqalo—auəsura myapgaʒup φəlaʒi akulitvator ala, ui inastarxxnə atatən riadkua napəla iagiərafo.

4. atatən dgiəl ahaskiən iamkərc azə, amş anəʒgiou (ineipfnə akua anaua) atatən raʒaraan aguamçam ahsta iaxganə ikaʒlapup.

5. atatən aqəmazarakuei, apərxagataʒei, nasgiə ahaskiən baapsi rakuparazə, rəkuxrazə aʒlantəciaφə azrakua, amyakua, adgiəl bʒaxakua uha iaarəkursanə irəckiaʒup.

axhəʒ axəxrei açkuarei

1. adgiəl psəφkuei iaʒxioui rφə axhəʒ axʒara myapgaʒup 3-4 bonəc arganə y-aamtaknə: arxiapri aan 40-50 procent anxhəlakı, aybaʒi aan egiərt zegiə anxhəlakı.

2. aφayra dgiəl ipsəlou aφə açiaa iaraznak iʒkurpanə iaazhaua axhəʒ axəxra lassə iataxxom: arxiapri axəʒara naparkʒup 60-70 procent rəqənza anxhəlakı 1-2 bonəc arganə, aybaʒi—egieʒt iaanxaz zegiə anxhəlakı.

3. içkuapup avçiaa şaanaxualakı eipş yənp ireičamkua, avçiaa 5-7 sm eihampəkua.

atatən iapərxagakuoui aqəmazarakuei rakupara

aşxə akuxrazə, aqaltra ialagaanza ajaouara iakupsaɾup aqəkurei ialapsanə ahnapləga, ma parizɾ zellen, gekɾark adgıəl 35-40 kg aqəkurei 2-3 kg axuɾ alapsanə.

iakurəpsaz axuɾ aməxuakua dəryagi apərxaga aiəua ialagozar, uəsqaŋ iataxəup dəryagi axuɾ akupsanə ailaryəntra, ɾagala irafə.

2. atatən bonə zqaqo axuackua rnerjarazə iataxəup napəla iqufo aizgara. iamuzakua zənza iəkuərxso ialagar napəla aizgaragiə iaquəmçkua, axuac pşkakua rnerjarazə iakupsaɾup arsenat-kalici 3-zəmbac akıər ialarffnə 1:1 (8 kg arsenat-kalici 8 kg akıəri 1 gekɾark azə, mamzargiə axuackua iaha zxəçua rzə ialapsaɾup ftoristii natrii ala işhamrkəu axrəxu (axrəu) ma aşəla ialapsanə—50 xuta axrəxu xutak ftoristii natrii iaxızarapə: 35 kg axrəxuəi 650 gramm aşhami gekɾark iaiəuraɾə. abonə zqaqakuo (sovka, ahsta parpaləki (axıypəpər) uha egi.) rfrazə iakupsaɾup: 10 kg arsenat-kalici 10 kg puşonkəei eilarpanə gekɾark azə.

3. aplantaciakua rɾə ɾlia ha izəstou aqəmazarauouuəla ianəqala xəmpada iakupsaɾup (ui iazkəu akurpagala) anabazin sulifat (18 gramm anabazini 70 gramm asarəni vedrak azapə eilarffnə), 1 gekɾark adgıəl azə 600 liɾ ailarffə (kilogrammı anabazin-sulifatı 4 kg asarəni).

4. paɾ jəçabaarala aqəmazarauəqala rlarpkua rɾə irəguzanə anəɾ rədhhalapup.

5. mazaıka aqəmazarala atatən aneimɾxanakə, xazə iymazaykuou abonkua ɾəxnə irəpxup, irya-

ɾup. Inalak-yalaknə açiaa aqəmazarauəqala anaxı iəçxzanə iaraznak alapə ərɾup.

aqəmazarakua zarazixəei pavilikəei rəzrazə

1. qəmazarala auqastkakua jaouaɾup zaanaçə 18-20 sm açauələra atanə.

2. azarazixa arzrazə iataxəup işaajərçlakı eipşɾıqia altxa amtakua alapə açxra. iəçxəu azarazixa alarpiə nməɾkua çkia iəçzaanə ibəɾup.

3. azarazixa iaknə iaxıəqou auqastkakua ɾayra-tagalan atatən anəkugaxalaki ilaçaɾup vikəei akıari.

4. azarazixa iaknə iaxıəqou adkua rɾə araxu rəkuərɾra qalom.

5. atatən çiaakua rɾə anavilika (telefon) şaaqalazɾıqia, aɾıaxa amtakua iəçxnə, ahsta itəganə ibəɾup.

aɾəxrei (atagalara) arjarei

1. atatən ɾəxra açəxua pɾapup sentıabr 15 iaxəmgakua.

atatən ɾəxrakua, sortla „samsuni“ „trapezondi“ lənpnə iɾəxup, çaqə işanəu aɾəpşɾə procent işahə ala:

a-1-ɾi aɾəxra—10 proc.; a-2-ɾi aɾəxra—16 procent; a-3-ɾi aɾəxra—18 procent; a-4-ɾi aɾəxra—24 procent; a-5-ɾi aɾəxra—20 procent; a-6-ɾi aɾəxra 12 procent.

iɾəxup atatən bastanqian imeɾod ala.

2. atatən ɾəxup ibzianə abonə anıakı, çaqə iankuou aguatarakua rəla:

a) abonə jəçpxa jəiaɾaxoiɾ;

b) abonəckua rənazarakua rɾə iaaxyaɾaxoiɾ;

c) atatən bonəc axuṭə aqənṭ aḫəra mariaxoit, aḫə bṭgīə daḫaxoit;

ç) aboukua iaha iyabua iqaloit;

d) abouə aguta ialdou axuṭə iaha iṭəçpxo iqaloit.

4. aḫəra ataxəur məcxuə iməṭṭakua, aṭəiaṭara saaxəylo. aṭjara dərgas iamour ayaṭxara.

4. atatən ḫəraan, yənṭ iḫəṭṭəu eilapsanə znək aḫəra qalom.

5. abouə şbaazou aḫəra qalom. nəlla, hasala iəqifəu adipsar aboukua zzaṭur. azzarastaxi iaraznak avagonkua irənçanə irṭaṭur.

6. iṣəṭəu eipş atatən xuəlbəḫxala aṭur ianḫəṭṭəu, aḫṭ ianḫəṭṭəxagiə azaza ṭtabaanza aḫəra qalom. amş anifəu aḫəra qaloit ṭṭə iarknə xulaanzagiə.

7. atatən anḫəxxalaki astaxi uaxəkəi ḫnakəi iaxəmgakua irəḫṭur. arəḫraan sorṭla aboukua eiləḫlaṭur, çəqa iarbou aguatarakua rəla:

a) abouəc atbaara zaqarou;

b) aṭəfa zeipşrou eipş;

c) arəḫxagakuei aḫəmazarakuei rəla arxastaxara;

ç) iara uəs ipxastaxaz xazə irəḫṭəu.

8. arəḫra astaxi aṣaṭa iṣamou pətrak eiçarpxiaṭur, akə açaṭnə, ma aramaḫə, amra iataxaanza pətk eiləkanzarə azə.

9. atatən ṭṭalaṭur abouə agutanṭi axuṭə jaanza, nasgiə arşə axəmqiaracə hasab azunə zənzaḫ arṭarazə aṣaṭakua ṭṭarala eizəraaiguanə avagon iṣanəu axuṭə amraxi irxanə irgəlaṭur. avagon myakua ṭṭə atatən axiṭo akazarma iaxiaçanakəz aḫaskiəni açmiaaracə, eskiəngiə irəckialaṭur, azə açamḫərou. arama ianknahalaṭur eipşəu (eijlou) aboukua ḫərak iaiəuou, arəḫraani aryaraani ikapsaz aboukua xazə irəḫlaṭur. avagon aḫə atatən znəu aṣaṭakua

kuandənə ixienhalozar xəmpada iərxxalaṭur. atatən ṭṭarta kazarma ax-gankgiə talahanə iqguazarou, aḫkua irəmazarou arəragəla, ianataxəu iarəḫəua ianataxəu iarəragəlo.

10. atatən arṭaraan uaxənla adaxiə iaanəṭṭəm, nasgiə amş anṭaakərou, arşə ansua — ḫənlagiə.

11. atatən bouə iṣaxutam iərlasnə aryara iaxqianə arşə eikuṭaxoit, ubri aqənṭ iṣaxutou amraḫə iankanzaxalaki amra iṭçalaṭur, nasgiə aboukua ṭakuə eiçarpxiam (iazou) amra şourakua raanṭi asaatkua rəzə akazarma iəçagalalaṭur.

12. atatən ṭṭarta kazarmakua rgəlalalaṭur iaxixyarrou, arşə iaxiaqukəu, arxiəṭi agan (aḫə) aladei, ladei-mrataṭarei raxi irxanə. akazarma iaakuərşanə iavgəṭur azəqugaga azrakua.

13. abəla aḫəṭəxiçarazə akazarmaḫə eipş aai-gua-siguagiə istamzarou amca lassə izkəuei, amaxu məcxuəi (aḫaz, aṭa, aḫ, aras eikuçarakua ubas egiərtgiə).

14. atatən ḫəra açəxua anṭaxalaki, atatən xuṭkua axgazarou 5-7 mşə irxəmgakua, aiaşartakua ṭṭə iəçəuə, anaara kazoikua ṭṭə ixəṭṭo.

atatən ṭṭahkua rəṭaxəfa

atatən uaha ataxəmkua ianṭalaki xaz-xazə ḫərala eilərgo, avagonkua irnəxnə aṭahkua irənçəṭur: aṭah ianəu atatən knahaṭur iara iazkəu ikəduapalanə iəqaçou alabakua irxinərhalanə, iaxiəmṭaakəşa atəp aḫə. aṭahkua lassə-lassə axuapşra ṭtaxəur imquəkṭacə, iquəkṭə iqalozar uəsçan adaxiə idəlganə, eiçəxnə amra alarpxaṭur. atatən aqukə alnamxracə tatən-kazarma çəpxiəza iqaçəṭur arşə rəlarşəgakua (ventiliacia).

atatən adamatfei adengifei, nasgiə adkəlarta punktkua raxi idəkuçaxanza axıçafei

1. atatən sortra, adamatra, adengira myapagaçup iara iazkəu adamatritra ynaçə, ipsaxəmkua „ost 5113“ astandart işaño ala. samsun dengixoit aşıfa işaxou, mamzargiə şosla, atrapezond idamatueit (uaxuaps iaguəlou—astandart).

adengirei adamatrei qaçaçxoit xaz-xazə eicçəxkuoui asortkuei rəla. iərdengıuei iərdamatuei atatən bonkua qara xutazaçəkgiə, ma xuçə zaçəkgiə yamkua ialarınə iqamlaroup. atatən ijaakjou adengirei adamatrei qalom, ijaaknə idengıuei idamatəui atatən jikuaraxoit iagıquəkəueit. atatən adengirazi adamatrazı ibzioup ha ipxiazoup abonəckua anələeiduərou-oualalaki unapaçə iərlasnə zçeiçəzxəua; iyoup ha ipxiazoup, atatən bonə anuərououalaki ipəxxaa ico, ipəjjo.

3. trapezond atatən sort adamatra aftaxı xəmpada ləçra maykuənə ıstarçaçup aryarazi arçarazi. art idamatəu aləçrakua çahaxanza iguatanə, eiləpşaanə eilaşəz akrəqazar ianalxxalaki aür iançaharu. açahara (adengira) aan atatənkua eilərxnə eitarəxuapşueit. açaharazə irxəiaxo atatən rəckıaçxoit apsləmzi anəli rçənç.

4. atatən dengikua adkəlarta punktaxı idəkuərçaanza rəçaxra qalaroup adaxıçı ahaua (atmosfera) iaxıaçəxiçou, pərxagas iaxıamam aynaçə, adengikua aouə zkuu amçə dəlmaçə iəkuzaroup.

atatən zəynou aynə (axəbra) açə amca eikuçapəm (irpçapəm) atatən ynanaçə, iaamtamkua fermentacia aməxırazə.

atatən adkəlarta punktkua raxi adəkuçara

1. atatən amyangaraan ipsaxəmkua ixyazaroup 30-zləmsua mšambala, mamzargiə daçakala.

2. atatən aikuçarei amyangarei raan daara amarla kəua, axuykua rəla ıstaçalaçup, ipxastamxaracə.

aitnəpsaxlaçara

aitnəpsaxlaçara atatən kolxozkua rçə ialagalapup abart apqarakua işəño ala:

1. ialagalaxo aйтнəpsaxlaçara akolxozkua rçə ialnarşaroup ašəntkarra irədnaçaz atatən aarəxra ap-lani, ubas egiərt akulçurakua planla irədkuoui zegiə rənağzara.

2. aйтнəpsaxlaçara iazguatou akulçurakua, iaxialagalou atəp açə anəli, ahauei nasgiə akət nxamya pçarakuei irnaalozaroup.

3. akolxoz, aйтнəpsaxlaçara alagalaraan iazguana-toit akolxoz azeipş raxuəi, xaz-xazə akolxozaa rçar-xuarazə irərou araxuəi şaqa qafa rəzxaşa afakuər-gəlara.

4. auçastkakua akər şəkusa zçəçşa aıtahaçkua 1940 şəkusanza irəçarkəşa—amandarina, aqai, tung, ubas egiərtgiə, aйтнəpsaxlaçara ialarxupəm.

5. aйтнəpsaxlaçarala iəlou amxkua zegiə akəi-akəi çakəla eiçarakuazaroup (amxkua reiçaramra alşoit 5-6% irxəmgakua).

6. aйтнəpsaxlaçarakua iaxırəçarkəua amxkua rçə, akolxoz aarəxra brigadakua irəmazaroup xaz-xazə ruçastkakua.

7. akolxozkua rçə iəqazaroup iakəu aйтнəpsaxlaçara. ari apqara nağzamxar qaloit abrigada axıənçoi

amxkuei eiḡaxarazar (3-4 klm). abart reipḡ afakugəla-
ḡakua raan ialḡoiḡ daḡa eitnəpsaxlaçarak alagalazar.

8. iara ubas daḡa eitnəpsaxlaçarakḡiə qalar alḡoiḡ,
aḡolxoz aḡə iəlarəḡço adḡiəl əqazar, mamzargiə ata-
tən azə adḡiəl uajə, ma ḡakuə aamta zənzak iḡeim-
kua iəqazar.

9. aḡər ixaxiou (iḡtaḡu), oiuiuala azarazixa eimḡ-
xanakxiou adḡiəl, aamtala aitnəpsaxlaçara ialagala-
ḡəm. uərt rəla eiḡərkaueiḡ aitnəpsaxlaçara ialḡou
amxə. aitnəpsaxlaçara ialḡou amxkua rḡə ilaçalaxar
alḡoiḡ arḡərə hasḡiən liupina, nasḡiə aḡər ḡəkusa
iaalaḡa aḡaḡa hasḡiən (liucerna, asamquər ub. eḡi.).

10. aḡolxoz aḡə aitnəpsaxlaçara alagalaraan iaz-
guataḡur aḡolxoz raxu zegiə rərḡərta ḡkua (aitnəp-
saxlaçara iazḡəu amxkua rəntəçqa).

11. aḡaçara axialḡo, aitnəpsaxlaçara mxə qarax
eiuəḡnə eidçaḡur, irəckiaḡur adḡiəl pasari asanzə-
oiukua, adazakuei, abnaḡəkikua axiəkuiaaui, ubas
eḡiərtḡiə, pasa rxə iadmərXuoz adḡiəlḡkua qaço, uərt
iaxiərtaxəu azrakua rəldo, ixḡo ubas eḡiərtḡiə.

12. aitnəpsaxlaçara eiuəḡnə qara ḡək aḡnə aid-
çara zaləmḡozar, aitnəpsaxlaçara mxə eiḡərkaueit
eizaaiḡuanə iəḡtu auḡastḡakua rəla.

13. aitnəpsaxlaçara axialagalou aḡolxoz aḡə eikuə-
ḡaḡur (iazərXəiaḡur) aitnəpsaxlaçara iḡuə.

14. aḡolxoz anxamya pḡarakuei, anəḡi, ahauei
iərmantalanə aitnəpsaxlaçara alḡarazə ḡatas iəqalaḡa
aitnəpsaxlaçara aḡip ḡərḡḡəḡakuas ipxiəzoup abart:

I.

1-ḡi amxə—aḡa (mamzargiə akiar, iaḡmen), asam-
quər ḡəkusək;

2-ḡi amxə—asamquər yə-ḡəkusa;

3-ḡi amxə—atātən fosforḡi kaliḡiḡi rḡərala;

4-ḡi amxə—aḡəkurei, ḡayratagalan viḡəi akiari
aḡalazə (aḡpazə);

5-ḡi amxə—atātən, fosfori aḡaliḡiḡi rḡəgala, ḡay-
ratagalan—rəc kulḡurala asamquər açapsanə.

ag u a t a: 1 atātən—40 procent, aḡəkurei—20 procent, aḡa—20 procent, asamquər—
20 procent (asamquər 20 procent aḡa alaçanə,
nasḡiə 20 procent avikəi—azən laçarazə).

2. xu-mxəkne aitnəpsaxlaçara adəur aḡol-
xoz „pobeda“ aqua araion marxiauəl akət-so-
veḡ aḡə.

II.

1-ḡi amxə—aḡa, nas asamquər ḡəkusək azə (aapə-
ḡi alaçara);

2-ḡi amxə—asamquər ayəḡəkusa rzə;

3-ḡi amxə—atātən afosfori aḡaliḡiḡi rḡəgakua atanə
(ḡayratagalarazə—azənuətratəxəi, afataḡəri rəlaçara);

4-ḡi amxə—afataḡər (ḡayratagalan iəlaçou), atātən
inagzanə amineralḡ rḡəga atanə. ḡayratagalan viḡəi
akiari;

5-ḡi amxə—vikəi akiari (ḡayratagalan iəlaçou),
atātən afosforḡi aḡaliḡiḡi rḡəgakua atanə.

6-ḡi amxə—aḡəkurei (ḡayratagalan aḡa laçara
asamquər açapsanə).

ag u a t a: 1. atātən—50 procent, aḡəkureii
aḡei—30 procent, asamquər—20 procent, asam-
quər 20 procent aḡa ialapsanə, viḡəi afata-
ḡəri azən azə—40 procent.

2. fə-mxəkne aitnəpsaxlaçara adəur aḡol-
xoz „iskra revoliucii“ aqua araion, guməsta
akətsoveḡ aḡə.

III.

1-րի ամբռ—վիճեի ակրի արառ (փայրատալանրի ակաչարա), ատատն փոփորի կալիրի արճագակա ատան. փայրատալան վիճեի ակրի ռեա ակաչարա;

2-րի ամբռ—ալա, լատալանրտալի ագեկուրի փայրատալան վիճեի ակրի ռեա ակաչարա;

3-րի ամբռ—վիճեի ակրի արառ փայրատալանրի ակաչարա. ատատն փոփորի ալալիրի արճագակա ատան. փայրատալան վիճեի ակրի ռեա ակաչարա;

4-րի ամբռ—վիճեի ակրի արառ (փայրատալանրի ակաչարա). ատատն, փայրատալան իարրերա ակաչարա;

5-րի ամբռ—ափարրերկա (փայրատալանրի ակաչարա). ագեկուրի փայրատալան վիճեի ակրի ռեա ակաչարա.

а г у а т а: 1. ատատն—60 փոսենր, ագեկուրիի ալեի—40 փոսենր, 20 փոսենր ագեկուրիի ալեի,—20 փոսենր ափատերի—60 փոսենր վիճեի ափատերի անն ան.

2. իռ-մբռնե անրոփալաչարա, ասանկուր ականչակա ակաչարա անն անուր ակոլխոռ „iskra revoliucii“.

IV.

1-րի ամբռ—ատատն միներալր ճրեալա;

2-րի ամբռ—ագեկուրի. փայրատալան արառ վիճեի ակրի ռեա ակաչարա;

3-րի ամբռ—վիճեի ակրի (փայրատալանր ակաչարա) ատատն;

4-րի ամբռ—ամբռ ճեալի ալիր ագեկուրի—0,75, ակարտոփելի—0,25. փայրատալանր ալա լաչարի (ամբռ ճեալի ալիր 0,5) ակրի—ամբռ ճեալի ալիր 0,5 ասանկուր աչափան;

5-րի ամբռ—ալեի ակրի (փայրատալանր ակաչարա), ասանկուր թեկուսեկ ան;

6-րի ամբռ—ասանկուր 2 թեկուսա ճռ;

а г у а т а: 1. ատատն—33 փոսենր, ագեկուրիի, ակրի ալեի—46 փոսենր, ասանկուր—16 փոսենր, ակարտոփելի—4 փոսենր (իանե 16 փոսենր ասանկուրի արեի, ճաճուրե վիկա 16 փոսենր).

2. իռ-մբռնե անրոփալաչարա անն անուր ակոլխոռ „orqonikize iaxiz zxau“ գալրա արալոն ար.

V.

1-րի ամբռ—ատատն ճրերա ինաճան. փայրատալան վիճեի ակրի;

2-րի ամբռ—վիճեի ակրի (փայրատալանր ակաչարա) ատատն. փայրատալան վիճեի ակրի;

3-րի ամբռ—վիճեի ակրի (փայրատալանր ակաչարա) ագեկուրի. փայրատալան ալա լաչարա;

4-րի ամբռ—ալա. փայրատալան վիճեի ակրի;

5-րի ամբռ—վիճեի ակրի (փայրատալանր ակաչարա). ատատն փոփորեի կալիրի արճագակա ռեա. փայրատալան վիճեի ակրի.

а г у а т а: 1. ատատն—60 փոսենր, ագեկուրիի ալեի—40 փոսենր (վիկա անն ան—80 փոս.).

2. խռ-մբռնե անրոփալաչարա անն անուր ակոլխոռ „krasnaia kolxida“, գալրա արալոն ար.

VI.

1-րի ամբռ—վիճեի ակրի արառ;

2-րի ամբռ—ագեկուրի;

3-րի ամբռ—(eizgou) ալա—0,25 ամբռ ճեալի ալիր;

vikəei akıari ajlazə—0,25 amxə zəgı axır. vikəei akıari asiderat azə—0,50 amxə axır;

4-ri amxə—atatən;

5-ri amxə—aqəkurei.

ag u a t a: 1. aqəkureii aqei—45 procent, atatən—20 procent, vika—35 procent.

2. xuə-mxəkne aitnəpsaxlaçara azin amour aqolxoz „arakıəfə qarlı“ oqamqəra araion aqə.

VII.

1-ri amxə—akıar (fayratagalanrı alaçara). asamquər şəkusək azə;

2-ri amxə—asamquər 2 şəkusa rzə;

3-ri amxə—atatən fosforrı akaliırı arıəgakua rəla, fayratagalan vikəei akıari rəlaçara;

4-ri amxə—vikəei akıari (fayratagalanrı alaçara). aqəkureii. fayratagalan aqa laçara;

5-ri amxə—aqa, ui axtaxı aqəkurei. fayratagalan akıar alaçara asamquər açapsanə.

ag u a t a: 1. atatən — 20 procent, aqəkurei—40 procent, aqa—20 procent, asamquər — 20 procent (ui iacçanə akıar—20 procent, asamquər—20 procent, vikəei akıari—20 procent).

2. xuə-mxəkne aitnəpsaxlaçara azin amour aqolxoz „apsnə qarlı“ oqamqəra araion aqə.

VIII.

1-ri amxə—arpa (fayratagalanrı alaçara), asamquər şəkusək azə;

2-ri amxə—asamquər 2 şəkusa rzə;

3-ri amxə—atatən fosforrı kaliırı arıəgakua rəla. fayratagalan vikəei akıari rəlaçara;

4-ri amxə — vikəei akıari (fayratagalanrı alaçara) aqəkurei. fayratagalan aqa laçara;

5-ri amxə — aqa, aqəkurei. fayratagalan asamquər laçara arpa akupsanə.

ag u a t a: 1. atatən — 20 procent, aqəkurei—40 procent, aqa—20 procent, arpa—20 procent (ui iacçanə asamquər—40 procent, vikəei akıari—20 procent).

2. xuə-mxəkne aitnəpsaxlaçara azin amour aqolxoz „luq abxazii“, gudauəta araion aqə.

IX

1-ri amxə—amxə abza — akıar ma aqa (fayratagalanrı alaçara), asamquər şəkusək azə. egıəi aybaıri amxə abza—vikəei akıari (fayratagalanrı alaçara). aqəkurei. fayratagalan vikəei akıari;

2-ri amxə—akıri amxə abza—asamquər 2 şəkusa rzə. aybaıri amxə abza—vikəei akıari arəc aqnə. aqəkurei. fayratagalan vikəei akıari;

3-ri amxə—atatən fosforrı kaliırı arıəgakua rəla. fayratagalan vikəei akıari.

4-ri amxə—vikəei akıari (fayratagalanrı alaçara). aqəkurei aquəd açapsanə;

5-ri amxə—aqəkurei. fayratagalan amxə azəbza laçaxoit akıari aqei asamquər rəçapsanə. egıəi aybaıri abzaqə—vikəei akıari.

ag u a t a: 1. atatən—20 procent, aqəkureii aqei—70 procent, asamquər 10 procentk (azənr laçara ahaskıən 60 procent acçanə).

2. xuə-mxəkne aitnəpsaxlaçara azin amour aqolxoz „alaçara“, gudouəta araion aqə, psabaləei ekonomikaləei izeipşrou hasab azunə.

акри асца

агропқара

(асигары татән азә)

асигары татәнкүа r-агроптехника егиәрт апариосты татәнкүа r-агроптехника изләеипсәу ахиәраюу ақәнр, ари асца афә iarbaxoiт asигары татән културакүа рүәда қазла macarakүа.

сортыла араионкүа ршара

apsнә assr, gal араион афә култивация азүхoiт 2 сортлақ асигары татәнкүа: „gavanna“ № 926 10 гектар, нас „sumatra“ № 341 40 гектар.

асигары татәнкүа адгиәл рзалхра

асигары татән азә iазаләрхәueit iқаритру, ipsәlou, alәki zkuu, азә alsra zzәmariou адгиәлкүа.

aitahaп ақақара

асигары татән eitahaп raazoit sarkiala ixyou apar- nikкүа рфә. 1 гектар асигары татән aitaharazә, jla- ckiala ilaçaxarazә iазалхрүр 40 kv. m. адгиәл.

ajla laқара афһаракүа

ajla larқoit irтәouanә fevralı 20 iarkнә mart 15 aқәнza.

аминералы ртәгакүа

гектар ақнә centnerla артәга alagalara anorma: (артәга alagalaxүр riadla).

	ateysa тәтә ammonia	superfosfat	ateysa тәтә Kalii
louuouou anәt афә	0,5	2	1,5
abтapaп nәt афә	1,0	3	0

асигары татән laқarta dgiәlkүа рфә axlor zlou akaliit ртәгакүа (akaliit qәka, siliviniт) ralagalara qalom.

aitahara

асигары татән aitahara myapagaпүр apreli 20 iark- нә mai 15 aқәнza. itәu, aitaharazә ibziou һa ipxia- зouр aitahaп (afida), xәpxiazarala 5—6 abouxyүә laша zфou, aurala 10—16 sm inazo.

aitahaп aitaharaan arәjpafa

	gavanna азә	sumatra азә
abтapaп nәt афә .	75×25 48 000 nәzki fata	75—30 40 000 n. fata
louuouou anәt афә	75×30 40 000 nәzki fata	75×45 34 000 n. fata

atatən axɣarej aɕkuarej

adgjal psəlarakua rɸə inagzanə ianxhalakı (75—100 proc.) ixɣarɸur 1—2 bonəc arganə.

rajak ipsəlam abɣarɸ dgjal aɸə 2—3 bonəc arganə ixəɣarɸxoit yənp: rapxarɸi aan 30—40 procent ianxhalakı, aybarɸi aan egiərt inxaz 30—40 procent atatən lapkua anxhalakı.

ag u a t a: ixhaz atatən ha ipxiazour, axhaz aɸə 2—3 itə təzgaz zegiə. aɕkuara myapagaxalarour avɕiaakua şaaieulakı eipşɣia, 10 sm ireihanə iazmərhakua.

atatən bonə aɕrəckiaarakua

aɕəxuɸanzarɸi anəi adhhalara 3—5 mşə şəbɣou iɕədrəckiaaueit ɕaqarɸi 2—3 bonəc.

atagalara (aɸəxra)

asigarɸ tatən ɸəxɸur inagzanə imərɣakua, mayk atexinikarɸ fra iannalago aamtazə. „sumatrei“, „gavannei“ texnikarɸ itəfas irəμου trapezond atəfa eipşəur. afra ianalago aamtazə abonkua rənazara iarknə iaazɣəşta iqaloit, axuɣə aqnəɸ aɸəxragiə mariaxoit.

asigarɸ tatən ɸəxɸur pı-ɸəxraknə (aɕrəckiaara alamçakua). aɸəxra aɕəxua pɣarɸur sentjabr 10 iaxəmgakua.

iɸəxəu atatən aankəlanə pətɣ eicarpɣio akumkua, iaraznak irəpxnə iknaharɸur.

asigarɸ tatən arəpxraan arəjpara: 60—80 bonəc meɣrk aɸə, abonkua zaqaroui, iarban ɸəxroui ahauei (amşi) hasab rzəunə. atatən bonə zaqa idəuu aqara

iraouangio irəpxlarɸur. ɕaqarɸi aɸəxra bəonkua raasta, dara uərt iraqarakuou xəxirɸi atatən bəonkua iaha iraouanə idrəpxəueit.

asigarɸ tatən drəpxəueit eitnəpsaxlo, znə apxialala ialərqio, nas egiraxirɸi aganala ialərqio.

arəpxraan abonəckua ckia isortɸur, dara abonəckua zaqarou ala, atəfa zeipşrou ala, aɸəmazara zmoui pərxagak zəxizi abonəc bziakuei eilaməryalakua.

aɸəmazara zəxiuei pərxagak zmoui, iara ubas arəckiarakua raan ikapsakuaz uha xazə idrəpxəueit, mralagiə idəɣoit papiros tatəns.

atatən şalakua rkənahafakua

standartla arɣagakua rɸə (apxara zɕou) aşalakua akəi-akəi irəbɣarɸur 13—15 sm.

arɣara (aryara)

asigarɸ tatən arɣara myapargoit ifərala, apxara zɕou astandartɸ rɣagakua rəla.

apxarej ahaua ajaakərei rfakuərgəlara (reikuərlara) qaloit atatən arɣaraan, xazə yəda iara iazkəu ainştrukciakua izlarho ala.

atatən adamatrei adengirei myapargoit, asigarɸ tatənkua rzə astandart iaho inəkunəquanə.

aybaṛi acça.

**aitahaga mafənakuei, aṭraktoṛṛ markioṛkuei,
akuliṭivaṭoṛkuei ruəsura eiṗəzkaaua
agroṭexnikaṭ pəqarakua**

I. mafənala aitaharazə

1. aitaharta uṗastṭakua ralxra

mafənala aitahara iazkəu adgiəl uṗastṭakua abart rəla eikuṭazarouṗ:

a) auṗastṭakua eiceipṣnə ikaṛṭazarouṗ, xəmpada iəkurəckiaazarouṗ, amxə agutakua raxi iupəmlalaraṗə iəqou aḥəgurakua, axaḥkua, axṗaraan inxakuaz açla adackua, aṗəkikua uḥa, ubas egiərtgiə. amafəna zla-neiṣa amyakua ṛṗə aṭhaakuei azrakuei zegiə zaanaçə nəḥla eimapsanə ikuahazarouṗ.

b) auṗastṭa iaçanakəua adgiəl 2—3 mṣə amafəna auəsura iazxarṫ iəqazarouṗ.

c) adgiəl naarakua ṛṗə auəsurazə anaara 7 gradusk ireihamzarouṗ.

ç) auṗastṭakua zəla eikuṭazarouṗ, gekṭark 2000—2500 vedra eiçamkua azə aiəuraṗə;

d) amafəna arxənḥrazə açrəua (adgiəl jaḥa) anazararṗə amya iamazarouṗ atbaara 10 meṭrk ireiçamkua.

2. adgiəl aarəxra (auəs azəura)

1. mafənala atatən eitahara iazkəu adgiəl zegiə rapxiaza—ibzianə irəguzaṗur, anəḥgualkua alamza-

rouṗ, nasgiə iṣakunagou, iəṗçauəlanə atatən aitaharazə iazəmanṭalaxarṫ, abṭaxakuagiə amamkua ijaouazarouṗ.

2. ajaouara çauəlaras iamazarouṗ 18—20 sm ireiçamkua.

3. apxiarṫi ajaouarakua myapagaṗur okṭiabri dekabri amzkua rzə, aitahara apxia anəḥ ərmazeiṗur aitahara aamta 6—8 mṣə ṣagəu.

aitahaṭ zeipṣrazaarc iaxutou

1. aitahaṭ ibzianə, ialanə iəqazarouṗ, iiaṣanə, aurəla 12 sm eiçamkua (abouə anazarakua inadərkənə adackua axiaalnago aqəṗza).

2. aitahaṭ xəpxiazaralagiə, xatazaafalagiə eikuṭanə aiəurazə iataxəuṗ:

a) mafənala aitaharazə, aitahaṭ aazaṗur sarkiala ixyanə bzapxara ipxou aparnikkua ṛṗə;

b) gekṭark adgiəl mafənala aitaharazə iazalxṫur 60 kv. m. aitahaṭ aazarta adgiəl bzia.

c) aitahaṭ aṗeikuənaməṛḥrazə, azapas rajanə inkəlaṗəm, eitahamkua inxaz adəryaṗnazə auəxa iaginəṭṫəm.

amṗkua reizṣara

1. aitahaga mafəna iaabṭaməṭzakua auəs arurazə aitahara aamta əqanaçə iazalxṫur guəpyək auaa 10—13 yək rəṗza.

1. aitahaga aggregat anayalirik—azə.

2. aṭraktoṛist—azə.

3. aitahaja 4—6-yək, aitahaga aggregaṭkua rəpxiazara zaqarou hasab azunə.

4. az-nagaja 3—4-yək auaa (aitahartei aznagartei irəbrou hasab azunə).

5. arφeiyə—azə.

2. rapxia amafəna amyasrazə iazguataɾup oiazla ma şaxala, aɾəua zlaiaşaxaşa hasab azua, egiərt amyasrakua raan azə amafəna iakuərgəlaɾup aɾəua iaxəmqiaraɾə iriaşanə.

II. traktorla amarkerovkəei akulitivaciei

1. auqasɾkakua zegiə rɾə traktorla amarkerovka axiəmyaproui mafənala iaxeitahau i psaxəmkuə imyapɾup traktorla akulitivacia.

2. traktorɾ markerovkala iaxiəqaçou aitaharaan ariadkua mərxuaxuakua iriaşanə ialdaxaroup, iageitahəɾup aroiəa aguta iakuərianə, mamzar traktorla akulitivacia aan inalki-aalkinə aroiəa iəkuəitaham atatən iapkuə xpəɾɾar alşoiɾ.

3. traktorla akulitivacia aftaxi, iaraznak auəs zəuɾup (irφeiyəɾup) aroiəa iəkugəlou atatənkua.

αχραϋι αϭα

sssr snk aingalara komitet astandartizacia acentɾɾ bluro.

ost 5113 kz snk 333. 1936 şəkusa azɾi aredakcia.

zegeidgəlouɾ astandart ost 5113

apsnəɾi atatənkua rzə

iyəɾəu atatən bonə (fermentacia zəzuəm) xu-sorɾkənə iəqou

ari astandart rəlagalaxoiɾ fermentacia zəzuəm aza (sirio) iyəɾəu abonə tatənkua („nikotiana tabakum“ aɾiaakua) aħəntkarraɾ eingalara sistemala einərgalo.

a. aklassifikacia

abotaniəaɾ sorɾkuei (ajlakua), iaxialagalou araiəni, nasgiə atatən aarəxla zepşroui rahasab ala apsnəɾi atatənkua „samsun“ a-III-ɾi aɾip axi ipxiazoup, „atrapezond“ atatənjlə zegeidgəlouɾ astandart ost 5113 a-V-ɾi aɾip axi ipxiazoup.

a) a-III-ɾi aɾip — samsun, a-I-ɾi apodɾip — apsnəɾi

izkuiaaua (iaxiaazaxo) araiəon—apsnə assr iaxiaçanakəua, amşən ekua agaɾa ilavarinə alada mşəmta azə inarknə apsnə assr aħaa aqənza. rjasas iamouɾ—mrala;

b) a-V-ի atip—տրաօոնո, a-2-ի aոոոիփ — aգափաի.

izkuəiaaua araiou — aոոոնə aոոո iaxiačanakəuei
tenginka azəmyas aոոոն ekua aգափei (azovo-դեր-
nooորի aրəlaփալ, aոamaxi raion nalačanə) aոոոնə
aոոո aոոա aգəոոա; rjalas iamouo—mrala.

b. aփəxrakua

aփəxra ոա iaոouo ataten փiaa aգuəլ aգəոոփ aոouə-
ckua փարəլլanə iaոamərxəua, abra փաա iոanəu aոa-
sab aləei տexնիկաա aոəlaləei.

a) aփiaa փաաի aոata inarkոə aփəxrakua iոəxioəu

- 1-ի aփəxra—adip
- 2-ի aփəxra—xaոlamա
- 3-ի aփəxra—ոoոanaլ
- 4-ի aփəxra—anaլ
- 5-ի aփəxra—ոoոakalti
- 6-ի aփəxra—ոoոuk

aguta: xpxiazarala aոոոնի atatenkua
ay-ոիոկոə rփəxrakua ոəոոə eiփanə iqalom.

c. asorոra

a) ataten, ui akո, egioi akո ոoարփ oortո iոəոա-
laոu, iոəոփաոu ailkaagas iəոouo abart:

1) aփəxra. 2) aləfa. 3) aոոոն. 4) aոաոa. 5) aոə-
xagakuei aոəmazarakuei ոգəոոփ aոxastaxara. 6) iaոa
uəո (mexanikalaո) aոxastaxara.

b) xəxi hazlajaz aգazla eidkəlaոkua (aոոոոոո
„a“ aոi axutaփə) izləeioxioոոəu ala, atatenkua ay-ոիոկ-
oə ոoortueiո abart aոoարփ oortոkua ոəla: 1, 2, 3, 4, 5.

e) a-III-ի ataten ոիո asortոkua (samsun)

a-1-ի asort

1. aփəxra—ոoոuk, ոoոukalti, anaլ, naո ոoոanaլ.
2. aləfa—iոəu.
3. aոոոն—iոյաոəui iqapոəui.
4. aոաոa—iոոouo.
5. aոəmazarakuei aոəxagataոei ոգəոոփ iոոəոəu
(aոəxaga zmo) — ataten adengiraan iaոaփəոəm. iaոa-
փaxar aləoiո abouəc iaոou adac dəu azgankaxi iaոa-
փanə ոaոak ոəxaga zmaouam ataten boոkua.
6. amexanikaո ոəxagakua, aոəxra, aոaփara uոa
aոəouarakua raan iaiooukua — ոaոak aոəxaga aոamta-
zar, azeipո ոra iaոəոոոəzar iaոaփaxar aləoiո.

a-2-ի asort

1. aփəxrakua—ոoոuk, ոoոukalti, anaլ, ոoոanaլ.
2. aոa—iaոagzanə iոəu.
3. aոոոն—iոյաոəu, iqapոəu. abouəc aգuta iaոou
adac dəu iaոaփanə iոəոնə iaոiaոazargio iaոaփaxar
aləoiո.
4. aոəmazarakuei aոəxagataոei ոգəոոփ aոəxaga
zmo — aոaփəոəm. abouəc iaոou adac dəu azgankaxi
ala iaոaփanə ոaոak ոəxaga aոamzar iaոaփaxar
aləoiո.
5. iaոa uəո aոəouaփə (mexanikaոla) aոəxaga
zauəz — iaոaփaxar qaloio ոaոak iոոəոəm, abouəc azeipո
ոraփə ոəxaga zmooukua aboukua.

a-3-ի asort

1. aփəxrakua—adip aփəxra alaոփakua egioert aփə-
xrakua zegio.

2. aİra—inaġzana İİəu İalaçaxar alİoiİ inagzana İİkuami, İakuə zəİra İaxəpaxioui.

3. apİİə—ayaİi, aİyaİi aqapİi İalaçaxar alİoiİ abonəc aurazourou İİəİnə İİiaİaza İəqazargİə.

4. aİəmazarakuei apərxagataİei rəənİ apərxaga zmakuou—İalaçaxar alİoiİ abasala apərxaga zmou: azdaqİakaxı ala İraİamkua İas İa İzəİtou aİəmazara eimİxanakəz, ydaqİaknə İasi, kİİaiİİ gramotei aİəmazarakua eimİxarkəz, İara ubas İyou amonİar İmazara zmou abonİkuagİə.

5. auəsuraİə (mexanİkaİİa) apərxaga zouəz alaçaxar alİoiİ, abonəc apxasta, anazarakua İaarəkurİanə xuəqara İİanə xutak ($\frac{1}{5}$) açkəs eİhamzar.

aguata: a-3-İi asort adengİkua zegİə İrəlarar qaloİİ xəİi İİarbou eİİİ apərxagakua zmou (mexanİkaİİəi, İəmazaraləi, apərxagataİa rələi uİa) xəpxİazarala İraİamkua.

a-4-İi asort

1. aİəxrakua—aİəxrakua zegİə.

2. aİra—İİəu. İalaçaxar alİoiİ İİraxəroui İİənazami.

3. apİİə—apİİkua zegİəi, uərt İxəpxİazaragaİə abonə İaxİačanakəz. İİikuaroui İİəçlafca İİaİaroui; adİp aİəİra boukua rəlaçaxar alİoiİ İİəİnə İİiaİou macara (uaxuapİ akİi aguata).

4. aİəmazarakuei apərxagataİei rəənİ apərxagakua zmou—alaçaxar alİoiİ abasala apərxaga zmakuou: daqİakaxı ala İas İa İzəİtou aİəmazara zdackua eimnadaz, abonəckua y-daqİaknə eimnadaz, axa zəbonəc adackua İnaysan exİabalakı eimİxanamkəc, İara ubas aİəmazarakua İİabuxa, kİİaiİİ gramota, mozaİka uİa abonəc xəqara İİanə xutak ($\frac{1}{3}$) eİham-

kua İarak İbarguəm apərxaga rərtazar (İneilək aİləkə, ma İneİpənkelanə), nasġİə İyamonİaru (İuxomonİarnəie) İa İzəİtou aİəmazarala apərxaga zmouġİə.

5. auəsuraanİi (amexanİkaİİ) pərxagakua—İalaçaxar qaloİİ, apərxaga İaiəuz abonə abza açkəs eİhamzar.

aguata 1. atatən a-4-İi asort, abonİkua İİikuaroui İİəçlafca-İİaİaroui, aarəİİas İrəmazaalakġİə xazə eİləxnə İdengİİup, uİ asort İaiəuou, zəzbaxu arbou apİİkua rəda eġİərt apİİkua İrəlaməryafakua (İarbou atatən pİİkua—apİİə İİkuarei İİəçlafca-İİaİaroui eİlaçanə rəqacarei rdengİrei qaloİİ).

aguata 2. a-4-İi asort adengİkua İrəlarar qaloİİ xəpxİazarala İraİamkua xəİi İarbou apərxagakua zmouġİə (auəsuraanİi (mexanİkaİİ), İəmazaraləi, apərxagataİa rələi aġra zoukuaz).

aguata 3. xəİi İarbakuou, İarban sort zaalakı İalaçarəəm amonİarİaak İa İzəİtou aİəmazara zlou atatən bonkua.

a-5-İi asort

1. aİəxrakua—aİəxrakua zegİə.

2. aİra—alİsa zəİİpərazaalakı acklapİra ataxzam.

3. apİİə—apİİkuei aotİenkakuei zegİə, uərt raxİİ zənza zəİİə eİkuajaxaxiou atatən bonkuagİə.

4. aİəmazarakuei apərxagataİei rəənİ aġra zmakuou—İalaçaxar alİoiİ abonə İaxİənzačanakəua İneİpənkelanə apərxaga zmakuou: daqİakaxı alagİə, y-daqİak rəlagİə İas İa İzəİtou aİəmazara zmou,

riabuxa, kiṭaiṛ gramota, mozaika uḥa rəla aḩəmaza-
rakua zṃou, iara ubas kuli ḥa izəstou aḩəmazara
abouəc azbza eihamkua agra anataxiazargiə, nasgiə
ibaazou amonṭar ḩəmazara zṃou abouikuagiə, imbaa-
raṛə iəqazar.

5. auəsuraanṛi (mexanikaṛla) apərxagakua za-
uəz—ialaḩaxar qaloit̄ atatən bouə acrəjjaxakua, axa
afarmaṭura alaḩaṛəṃ.

ag u a t a: a-5-ṛi asort̄axi ipxiazouṛ abas
iəqou aboukua: irqiəckuou, ibəlkuou (arṭaraan
mrəla), afliykua (avḩiaa), aṣlak (iṭjaz aboukua,
atatən aləṛə iadyalakuaaz).

g) atatən sort̄ a-V-ṛi aṭiṛ (ṭrapezond) ayba- ṛi aṇodṭiṛ—„agaḩaṛi“

a-1-ṛi asort̄

1. aḩəxrakua—ṭoruk, ṭorukalti, anaḩ, podanaḩ.
2. aṭra—iṭəu.
3. apṣṛə—ayaṭ, aṭyaṭ, aqapṭ.
4. aṭpara—iṭrou.
5. aḩəmazarakuei apərxagataṭei rəṇṛ agrakua
zṃou—ialaḩaṛəṃ atatən abouə ialdou adackua rḩə
daqiakaxi ala irajamkua aḩəmazara pas ḥa izəstou
apərxaga ianataz ada egiərt apərxagakua zṃou.

6. auəsuraanṛi (amexanikaləṛi) apərxagakua
zṃou—ialaḩaxar alṣoit̄ rajak ibarguəṃ, atatən bouə
azeipṣ ṭra iapərxagamxakuaz.

a-2-ṛi asort̄

1. aḩəxrakua—ṭoruk, ṭorukalti, anaḩ, podanaḩ.
2. aṭra—iṭəu.

3. apṣṛə—ayaṭ, aṭyaṭ, aqapṭ. ialaḩaxar alṣoit̄
abouəc ialdou adac dəu inavaḩanə iṭəṣnə iṭiaṭaza
iəqou abouikuagiə.

4. aḩəmazarakuei apərxagataṭei rəṇṛ agrakua
zṃou—abouəc ialdou adac dəu inavaḩanə daqiakaxi
ala aḩəmazara pas ḥa izəstou irajamkua apərxaga
ianataz ada, egiərt apərxagakua zṃou atatən boukua
alaḩaṛəṃ.

a-3-ṛi asort̄

1. aḩəxrakua — aḩəxrakua zegiə, adip aḩəxra
alamḩakua.

2. aṭra—iṭəu. ialaḩaxar qaloit̄ inagzanə aṭra zgəui
maḩk iṭraxəroui.

3. apṣṛə—ayaṭ, aṭyaṭ, aqapṭ. ialaḩaxar qaloit̄
abouəc iaxiabalaki iṭəṣnə iṭiaṭaza iəqougiə.

4. aḩəmazarakuei apərxagataṭei rəṇṛ agra zṃou—
ialaḩaxar alṣoit̄ abasala apərxagakua zṃou: daqiakaxi
ala pas ḥa izəstou aḩəmazara apərxaga znataz, ubas
irajamkua iara ubri ala ay-daqiakgiə, kiṭaiṛ gramota
ḥa izəstou apərxaga znatazi, uərt rṃaysan iyou amo-
nṭar zṃou abouikuagiə.

5. auəsuraanṛi (mexanikaṛi) apərxagakua za-
uəz—ialaḩaxar alṣoit̄ apərxaga iamou abouəc xuəḩara
iṣanə xutak ($\frac{1}{5}$) aḩkəs eihamzar.

ag u a t a: a-3-ṛi asort̄ adengikua irələzar
qaloit̄ aboukua xəxi iarbou apərxagakua (ame-
xanikaṛ pərxagakuei, aḩəmazarakuei, apərx-
gataṭei rəla) xəpxiazarala irajamkua iamazar.

a-4-րի asortj

1. ափօրակուա—ափօրակուա շեցիօ.
2. ափրա—իփօ; իալազար զալօիփ ինազանօ ափրա շցօւ իփրաքօւի.
3. արփրօ — արփրկուա շեցիօի, սօրտ րաքրիազարափօ իշիկուարօւի, իշօճլափա-շիաշօւի; աճիք ափօրա իալօսօս աբօնկուա իրօլաճաքար զալօիփ իշօճնօ իշօիաշազա իօզօւի մա-
cara (սաքսարփ ա-1-րի ագուա).
4. ափօմազարակուեի արօրաքաղաթի իզօնր ագրա շմա-
կուօ—իալաճաքար ալփօիփ աբասալա արօրաքաղա շմակուօ: ճազիակաքի ալա րաս ափօմազարա շճակուա եիմնաճազ աբօն-
կուա, ք-ճազիակնօ եիմնաճազ, աքա աբօնօճ աճակուա իալ-
ճօս մայսան եցիօիրաքի եիմփաքանաճկօճ, իարա սբաս ափօ-
մազարակուա իաբսա, կիփալր ցրաճօթա, մօզաիկա—սիա րա-
շակ իբարցսաճկուա, աբօնօճ քօզարա իշանօ քստակ ($\frac{1}{3}$) եիհա-
մկուա արօրաքաղա արտազար (եիեիլօկ-աաիլօկնօ, մա եիեիքան-
կօլանօ), նասցիօ իքա-մօնթարսի հա իզօստօս ափօմազարալա
արօրաքաղա շմօսցիօ.
5. սսօսսրաան (մեքանիկափլա) արօրաքաղա շօսկուազ—
իալաճաքար զալօիփ, արօրաքաղա իալօսս աբօնօ ազբազ աճկօճ
եիհաճար.

ագուա 1. աթաթն ա-4-րի ասօրտ իշիկուարօւի
իշօճլափա-շիաշօւի, աարօքսլաս իրօմազաալակցիօ քազօ
եիլօքնօ իճեցիքսր, սի ասօրտ իալօսսօս, քօքի շօճ-
բաքս արբօս արփրկուա րօճա եցիօրտ արփրկուա իրօ-
լամօրյափակուա (իարբօս աթաթն րփրկուա—արփր-շի-
կուարեի իշօճլափա-շիաշօւի եիլաճանօ րօզաճարա,
րճեցիքսրա զալար ալփօիփ).

ագուա 2. ա-4-րի ասօրտ աճեցիքսրա իրօլա-
զար զալօիփ քօրքիազարալա իրաշաճկուա քօքի իարբօս
արօրաքաղակուա շմօսցիօ (սսօսսրաանրի մեքանիկափ-

լա—սօմազարալօեի արօրաքաղաթա իալօեի ագրա շօս-
կուազ).

ագուա 3. քօքի իարբակուօս, իարբան սօրտ-
շաալակի իալաճափօմ աճօնթար յաակ հա իզօստօս սփօ-
մազարա շլօս աթաթն աբօնկուա.

a-5-րի asortj

1. ափօրակուա—ափօրակուա շեցիօ.
2. ափրա—ալօփա շեքսրաշաալակի աճկլափսրա աթաքսմ.
3. արփրօ—արփրկուա շեցիօի, սօրտ րաքիք շօնա շօր-
փրօ եիկուաշաքաքիօս աթաթն աբօնկուացիօ.
4. ափօմազարակուեի արօրաքաղաթի իզօնր արօրաքաղա
շմակուօ—իալաճաքար զալօիփ, աբօնօ իաքիօնաճաճանակօս
եիեիքանկօլանօ արօրաքաղա շմակուօ: ճազիակաքի ալացիօ,
քճազիակ իալացիօ րաս հա իզօստօս սփօմազարա շմօս, իա-
բսա, կիփալր ցրաճօթա, մօզաիկա սիա իալա արօրաքաղա
շմակուօ, իարա սբաս կսլի հա իզօստօս սփօմազարա աբ-
օնօճ ազբա եիհաճկուա իքսաստանափազարցիօ, նասցիօ
իշաակմօնթարսի սփօմազարա շմօս աբօնկուացիօ, իմբա-
րափօ իօզազար.

5. սսօ սսօսսրաան (մեքանիկափլա) ագրա շօսօզ—
իալաճաքար ալփօիփ աբօնկուա րօրօշիաքակուացիօ, աքա ափ-
մաթսրա ալաճափօմ.

ագուա: սբաս, ա-5-րի ասօրտ աքի իքսիաշօսք
աբարտ աբօնկուա: իրզիօճօս, իալօկսօս (մրալա արքա-
րաան), ափիլիքսի (աքճիաա), ալակ (իփաշ աբօնկուա,
աթաթնափրօ իաճքաակուազ).

d) աթաթն փիքսիա շեցիօ րաճ:

1. ափարմաթսրաքի իքսիաշօսք աթաթն աբօնօ աքրօշիաքա-
կուա տբարալա 2 կվ սմ (2 սմ^2) իրեիճօս, աքա 5 մմ

iəqou zkələmsrapə ixaxou (akəljarakua zμου) alə-xuta izkələmskuo atatən crəjjaxakua zegiə.

2. atatən boukua xəxi eikuəpxiazou aṭovarṭ sortkuei aṭipkuei, iara ubas afarmatūragiə rəckiaṭur apsləmz, anəi, asaba uḥa iəstnaxkuo rəqənṭ. adip a-4-ṭi asort aṭə zaṭək aboukua apsləmz xuəṭək rəkuḥḥa iəqazargiə aueiṭ.

3. xəxi eikuəpxiazou aṭovarṭ sortkuei aṭipkuei rəlaçara qalom, iara ubas afarmatūragiə ialamṭarouṭ: aça ibṭnaxəz, iqukəu, iXuapsou aboukua.

4. ijəş-jiaṭou ḥa ipxiazouṭ aiaṭara xuṭək zmanə ayaṭraxi zxə xou, afermentacia aan ui axqioiṭ, iaṭə-zueiṭ, ijeikua-jiaṭouḥa ipxiazouṭ aiaṭara rajanə izmou, ayaṭra zxəm, afermentaciaan ui zənzask iaṭə-zuam.

5. ijaakmonṭaru (ijaakəu amonṭar ṭəmazara ibṭnaxəz) ḥa ipxiazouṭ atatən boukua, akunaga açkəs eihanə iaazxəmçzo eskiəngiə ajaakəra zμου.

ayamonṭar (iyou amonṭar ṭəmazara ibṭnaxəz) ḥa ipxiazouṭ atatən boukua, ajaakəra adkələra qazfa zṭəzxiou, ubri aqənṭ ipəṭṭua (ixxəua). amonṭarraṭ zeipş dərgakuas (ijaakəu eipş iyou amonṭargiə) iamouṭ atatən bouə iaguəldou adac dəui egiərt adac ssakuei inrəvaknə ualṭşua iəqazar.

6. akərcx ipxastanaṭkuaz atatən boukua, auəsuraan (mexanikaṭla) ipxastaxakuaz irxəpxiazalaxoiṭ.

g) atatən auəs azura (aarəxra)

a) tipla auəs azuəlakua:

1. a-III-ṭi aṭip—samsun—(iqarçoiṭ) rəpxrəla, mamzargiə ştosla.

2. a-V-ṭi aṭip—trapezond—iaadrəxəueiṭ damatla, mamzargiə ştosla.

b) atatən aarəxraan xəmpada pğaras iamakuoui uərt reilkaafei:

1. adamatkuei aştoskuei eikuərlazarouṭ ṭipk iaiə-uou tatənla (botanikaṭ sorṭla), podṭipk iaiəuou (izkuazou araion), rjalak ala irjou (mrala, ma mcala), ṭəxrak iaiəuou, ṭovarṭ sortk iaiəuou, pşṭək iaiəuou, naza-aazarala eiqarakuou.

2. adamatkuei aştoskuei ibziou tatən bouəcla rəx-qiara zəqalom.

3. aştos ḥa iaştouṭ ləṭrak atatən boukua, xəpxiazarala 18 idərknə 25 bouəc rəqənza, akəi-akəi eiçəxnə eikupṭəxaa eidṭaḥalazamkua eikuu.

ştosla eikuərçə atatən, axəpxiazara aqənəṭ iaşfa-kuərgəlou abouə aura zaqarou xuəqara işanə xutak $\frac{1}{5}$ açkəs eihamkua iəqou egiərt atatən boukua-giə alouçar alşoiṭ.

4. adamat ḥa iaştouṭ ləṭrak atatən boukua xəpxiazarala 18 idərknə 25 bouəc rəqənza, akəi-akəi eiçəxnə eikupṭəxaa, zṭatakua eidṭaḥalanə eikuu.

damatla eikuərçə atatən axəpxiazara aqənəṭ iaşfa-kuərgəlou abouə aura zaqarou xuəqara işanə xutak $\frac{1}{5}$ açkəs eihamkua iəqou, egiərt atatən boukua-giə alouçar alşoiṭ.

5. atatən şala ḥa iaştouṭ, aşala (araxuəc) iaxarəpxəu atatən; iara ubas işəqou iağidəngiəu.

ag u a t a: ştosləi damatləi atatən a-5-ṭi asort aikuçaraan eizərşoiṭ 25-30 bouəc inazo ləṭrakuanə, rṭapkuə qarək irxanə, rçəxuakua egiraxi irxanə, iara ubas eiçəmxzakua adəngi ialarçoiṭ.

iara ubasṭqia iqarçoiṭ (irdəngiueiṭ) şalala iəqou a-5-ṭi asort. ui iərdəngiua asort iaxiaçanakəua aqənəṭ aşala iaxəxnə uəs ialarçoiṭ.

b) xaz-xazə arespublikakuei, aφəlaφajkuei, aob-
lastkuei rzə xəmpada iəmyarɣaɣkuou aarəxfakua
esəşəkusa ifakunargəloit sssr asovnarkom aφə iəqou
aingalara iazkəu akomitəɣ.

d) atatən adengıra

a) aarəxfə formas irəmazaalakɣiə, dengi cəp-
xiazə eikuərlazarouɣ tɣɣk iaiəuou atatənkua rəla (bo-
tanikaɣ sortk iaiəuou), podtɣk (izkuuazou araion)
iaiəuou, rɣafak ala irɣou (mrəla, ma mcalə), φəxɣak
iaiəuou, tovarɣ sortk iaiəuou, ineibeipşnə pşɣək
zmou, nazə-aazaralə eiɣarou, nasɣiə aarəxfə formak
ala iaarəxəu.

ag u a t a 1. dengik aφə ialazarc alşoit,
atovarɣ sortkua zegiə rzə iazguatou adərgakua
hasab rzəunə abart aφəxɣakua: atɣpkua zegiə
rzə—1) toɣəkəi toɣəkəltii, 2) anaɣi podanaɣi.

ag u a t a 2. adengi arφeirazə iara adengi
asort iayədanə daφa tatən sortk ala axɣiara,
ma alaçara qalom.

b) a-III-ɣi atɣp (samsun) şaɣalə iəqəçou dengi-
cəpxiazə aɣnə a-1-ɣi, a-2-ɣi, a-3-ɣi asortkua irəla-
zarouɣ adengi afataɣ (osnovnoi) sort iaiəuou 85 pro-
cent ieiçamkua, eɣiərt asort laqukua ireiuou 15 pro-
cent ieihamkua. 15 procent asort laqukua ireiuou-
ɣiə, ineipənkelənə aşalakua (ariadkua) reikuçara
qalom, ma aşala aɣnə eiçou asort ineipənkelənə
raxaçara zalşom. a-4-ɣi asort aφə zsort laquu, a-5-ɣi
asort iaiəuou alaçara zənzaskɣiə iqalom.

ag u a t a: atatən şaɣa a-III-ɣi atɣp iaiəuou
ialaçaɣəm atatən sapə iaçblaakuaz aboukua.

c) atatən adengıraan zənzaskɣiə iqalom abart
reipş ala aikuçala formakua: tarafli, qamurluk, iauu
riadla, adengi aynuçqa atəφφarakua (atajərakua)
aztaşa uha, aφaħafakua, adengikua eipşnə reiφka-
raφə iapərxagakuou aφaħafakua, adengi ganxa ata-
tən boukua ralaçara uha ubas eɣiərtɣiə.

ag u a t a 1. „tarafli“ ha izəstou atatən
dengıra (aiəɣik ataçala) ubri aup, adengi apxia-
ɣi ariadkua rɣnə adengi afataɣ sort eikunə,
astaxıɣi ariadkua rφə iəçəɣi eiçou asortkua
eikunə ianəqou.

ag u a t a 2. „qamurluk“ ha iaftouɣ, aden-
gikua damatləi ştosləi eikukuou rəxiqarazə
adengi xəxi çaqəei zsort mayəu atatən boukua
iakueɣo (akapakua rcənxuras).

ag u a t a 3. „iauu riadla“ zaxızəu ui aup,
adengi aφə atatən ləɣrakua, ma adamatkua
riadkənə irəjpanə ianeivarçə (ştosla aqaçaraan).

ag u a t a 4. „ganxa“ (baglama) zaxızəu,
atatən adamat, ma ləɣralə eikuu adengi aφə
adamatkua akə açəxua abzaraqənza eɣiəi axə
alaçanə ianəqarçə aup (ştosla aqaçaraan).

ç) atatən məcxuə ijaakəu, ma məcxuə iyou
(ioiəoikəu) adengıra qalom.

ag u a t a: adengirazə ijaakɣou atatən bou-
kua ha ipxiazouɣ adengıraan ajaakɣaralə zə-
boukua akəi-akəi eiquənħəlo (eiquənɣablo)
iəqakuou. ui eipş iəqou atatən boukua napəla
iaailarououanə iaauuəstər rxalə izeiçəçzom.
iyajou atatən boukua ha ipxiazouɣ adengıraan
zəboukua pəφφua (eilaxxəua).

6) izdəzkəlo asortyə iəxizi iəjləei rapxiəpi anbankua.

7) kilogrammla adengi akapan—arabə cifrala (iahhar: 16 kg, 18 kg, 22 kg, 25 kg, ub. iəç.).

aguta: xəxi iarbakuou ayərakua ançazaroup adengi agutanpi alabaφə eistargəlo adərga qazlakua akəi-akəi rəbɣara tire (—) rəbɣargəlo.

iahhar: 13—1—t—III—1050—da—20, ari iaanago ui aup: ost 5113, a-1-pi atovarə sort, aφəxra—toruk, ma torukalti, a-III-pi atip (samsun), xəpxiazarala eistargəlanə adengi anomer—1050 adkəlay-sortyə iəxizi iəjləei rapxiəpi anbankua, adengi akapan—20 kg.

aitaga aredaktor p. ykadua.

aɣex. redaktor z. darsalia.

taɣzəpxəkui akorrektor g. papaskiəp-ha.

eiteigəeiɣ v. kaqalia.

akiepxirazə irətoup 21/III 1937 ş., akiepxi aarxərazə anapə aɣayup 7/v 37 ş. akı. af. 62x94 s/m 3¹/₂ kɣəp. bonəç əq., 29,120 dər. nb. kɣəp. bon. aφə. azakaz № 2233. atiraz 700. aplit № 2453.

apsnəpi ahəntkarrəp iqtəɣərtə atipografia, aqua aul. lenin
iəxiz zəu № 3.

хуѣа.

Бесплатно.

Агротехнические правила по культуре
ТАБАКА в Абхазской АССР